

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozhodl samosoudcem JUDr. Janem Dvořákem v právní věci **žalobce: Ing. J. G., proti žalované: Česká správa sociálního zabezpečení, Křížová 25, 225 08 Praha 5, v řízení o žalobě proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 12.6.2012, č.j. X/315-PP,**

takto:

- I. Žaloba se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

Žalovaným rozhodnutím zamítla žalovaná námitky žalobce a potvrdila rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 27.2.2012, č.j. X, jímž byl žalobci od 1.1.2011 zvýšen starobní důchod podle ust. § 56 odst. 1 písm. d) ve spojení s písm. b) zák. č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), a to na 14.674,-- Kč měsíčně. Zároveň v tomto rozhodnutí bylo uvedeno, že vdovecký důchod žalobce činí 2.472,-- Kč, a dále, že podle vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí č. 286/2011 Sb., se od ledna 2012 zvyšuje procentní výměra starobního důchodu na 12.644,-- Kč měsíčně, základní výměra starobního důchodu na 2.270,-- Kč měsíčně a procentní výměra vdoveckého důchodu na 2.512,-- Kč měsíčně, celkem žalobci náleží 17.426,-- Kč měsíčně. Žalobce odůvodnil žalobu následujícím způsobem:

Předně uvedl, že „nerozporuje“, že žalovaný rozhodl v souladu s ustanoveními zákona o důchodovém pojištění, „měl však za to“, že zákonná úprava, která mu zakládá povinnost odvádět platby pojistného ze skutečně dosažených příjmů, avšak zvýšení důchodu se odvíjí od výpočtového základu, z něhož byl vyměřen důchod, ho znevýhodňuje a zakládá nerovné

postavení, což je v rozporu s článkem 1 a článkem 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, a je tedy úpravou neústavní. Jak vyplývá z rozhodnutí žalované, na zvýšení výměry důchodu není podstatné, jaká je hodnota platby odváděná důchodcem do tohoto pojištění. Přitom zákon stanoví, že odvod pojistného při podnikatelské činnosti či závislé činnosti z pracovního poměru podléhá odvodům ze skutečně dosažených příjmů. Není zde ustanovení, že by se odvody u pracujících důchodců odváděly ze základu, z něhož byl důchod vyměřen. Stávající systém popírá základní ekonomická pravidla a vazby důchodových výsluh proti platbám do tohoto systému. Žalobce konstatoval, že zde dochází ke srovnávání „jablek a hrušek“, kdy „jablka“ se stanoví z výdělků a odvodů hrazených do doby odchodu do důchodu, ale zvýšení důchodu se propočítá z „jablek“, přičemž nové odvody se platí z nově dosahovaných příjmů, tedy „z hrušek“. To popírá základní pravidla Listiny práv a svobod a popírají zásluhovost důchodového systému a odvody pojistného u důchodců tak nabývají podoby další daňové zátěže pro tento okruh osob a vytváří výrazné disproporce mezi výší příspěvku do pojistného a výší přiznané důchodové dávky. Stávající praxe vede k diskriminaci těch, co do systému vkládají vyšší prostředky. K tomu uvedl žalobce následující příklad:

Dva pracující důchodci mají stanoven stejný výpočtový základ, ze kterého jim byl starobní důchod vyměřen. První pracující důchodce vydělá měsíčně mzdu ve výši 2.550,-- Kč, ze které odvede sociální pojištění, a druhý pracující důchodce bude mít mzdu ve výši 25.500,-- Kč měsíčně, ze které ale odvede 10krát vyšší sociální pojištění, tedy odvod výrazně vyšší. Zvýšení důchodu však bude u obou pracujících důchodců stejné. Žalobce tvrdil, že by neměl námitky, pokud by výpočet zvýšení důchodu byl stanoven v procentuální výši, ale nikoliv k vyměřovacímu základu pro stanovení důchodu, ale vůči částce, kterou pracující důchodce do systému v rámci své činnosti odvede. Zákonodárce může určitou skupinu osob zvýhodnit, musí však přitom dbát o to, aby zvýhodňující přístup byl založen na objektivních a rozumných důvodech, a aby mezi tímto cílem a prostředky k jeho dosažení existoval vztah přiměřenosti, tak tomu ovšem u předmětné úpravy není. Žalobce navrhl, aby krajský soud řízení přerušil a podal ústavnímu soudu návrh na zrušení dotčeného ustanovení, a následně aby byl vydán rozsudek, kterým by rozhodnutí žalovaného soud zrušil.

Ve vyjádření k žalobě žalovaná uvedla, že v dané věci je platné znění ust. § 34 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění, které stanoví pravidla pro zvýšení již přiznaného důchodu starobního za dobu další výdělečné činnosti vykonané po vzniku nároku na důchod a současného pobírání tohoto důchodu s tím, že se vychází z původního výpočtového důchodu, z něhož byl starobní důchod přiznán. Při přepočtu se vychází ze stejných výdělků, ze kterých byl důchod přiznán bez ohledu na výši nově dosažených výdělků a výši odvedeného pojistného. Žalovaná postupovala při úpravě a přepočtu žalobcova starobního důchodu zcela v souladu s platným zákonem o důchodovém pojištění a navrhla, aby soud žalobu zamítl jako nedůvodnou.

Předně je nutné zdůraznit, že podle § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v platném znění (dále jen „s.ř.s.“), soud přezkoumává napadené výroky žalovaného rozhodnutí v mezích žalobních bodů. V řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu tedy platí dispoziční zásada. Rozsah přezkumu žalobou napadeného správního rozhodnutí je ve správním soudnictví vymezen žalobními body, jimiž žalobce konkretizuje svá tvrzení ve vztahu k namítanému porušení zákona. Z tohoto důvodu obsah a kvalita žaloby v podstatě

předurčují obsah a kvalitu rozhodnutí soudu. Přezkoumá-li soud žalobou napadené rozhodnutí nad rámec žalobních bodů, překročí rámec přezkumné činnosti vymezený v § 75 odst. 2 s.ř.s., přičemž Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“) již v minulosti vyslovil, že „jinou vadou řízení před soudem“ s vlivem na zákonnost rozhodnutí o věci samé je, pokud krajský soud přezkoumá a poté zruší žalobou napadené správní rozhodnutí z důvodu, který nebyl žalobcem uplatněn jako žalobní bod. Takový postup krajského soudu je nejen popřením dispoziční zásady, kterou je ovládáno správní soudnictví, ale znamená i zásah do principu rovnosti účastníků řízení, neboť jim odnímá právo vyjádřit se ke skutkovým a právním otázkám, které vzal soud za určující pro své zrušující rozhodnutí (srov. např. rozsudek NSS ze dne 14.2.2008, č.j. 7Afs 216/2006-63). Určitý průlom do dispoziční zásady ovládající správní soudnictví představuje povinnost soudu vyslovit rozsudkem nicotnost přezkoumávaného správního rozhodnutí bez návrhu (§ 76 odst. 2 s.ř.s.) a povinnost soudu zrušit napadené rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, přičemž tato povinnost připadá v úvahu jen v případě, kdy tato vada brání přezkoumání žalovaného rozhodnutí v mezích žalobních bodů (srov. např. rozsudek NSS ze dne 12.12.2003, č.j. 2Ads 33/2003-78 a zejména usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 8.3.2011, č.j. 7 Azs 79/2009-84). Další případy týkající se možnosti tohoto průlomu stanovila judikatura jen v určitých, specifických věcech (např. prekluze v daňovém řízení, zánik odpovědnosti za přestupek uplynutím zákonné lhůty, uplatnění zásady ne bis in idem, aplikace zásady „non-refoulement“, aplikace právního předpisu či ustanovení, které na věc nedopadají – avšak to jen při splnění předpokladů stanovených v judikátu NSS ze dne 28.7.2009, č.j. 8 Afs 51/2007-87). Rozšířený senát NSS v usnesení ze dne 8.3.2011, č.j. 7 Azs 79/2009-84, dále judikoval, že krajský soud je oprávněn dále zrušit rozhodnutí správního orgánu pro vady řízení uvedené v § 76 odst. 1 s.ř.s., tj. ex officio, v případě, pokud tyto vady brání přezkoumání rozhodnutí v rozsahu žalobních bodů, byť je žalobce výslovně v žalobě nenamítl (tj. jedná se o případy, kdy rozhodnutí není schopno přezkumu z hlediska žalobních námitek, přičemž tato vadnost a nemožnost podrobit rozhodnutí zkoumání musí být zjevná buď ze spisu či z jeho absence nebo z rozhodnutí samotného, pokud bude postrádat srozumitelnost či důvody v takové míře, že vylučuje zkoumání důvodnosti žaloby, anebo ji soud sezná na základě jiných rozhodných skutečností, jež se dostanou do jeho sféry). Konečně, dle názoru krajského soudu, výjimkou z této zásady bude i případ, kdy se bude jednat o porušení hmotněprávního ustanovení Listiny základních práv a svobod ze strany správního orgánu, které nebude předmětem žalobních námitek. Důvodem pro tuto výjimku je skutečnost, že ust. § 75 odst. 2 s.ř.s. představuje normu procesněprávní, a pokud se bude jednat o porušení hmotněprávního ustanovení Listiny základních práv a svobod, tak je třeba připomenout, že smysl procesních norem spočívá ve vytváření mechanismů k ochraně hmotného práva. Procesní normy nelze vnímat jako samoučelné, a tím spíše nemohou představovat překážku pro aplikaci ústavně zaručené hmotněprávní normy. Proto může v takovém případě krajský soud aplikovat hmotněprávní ustanovení Listiny základních práv a svobod i za situace, kdy žalobce tuto námitku v žalobě vůbec neuplatnil (podle rozsudku NSS ze dne 13. 6. 2008, č.j. 2 As 9/2008, který sice se vztahoval ke kasační stížnosti, ale lze jej argumentum a simili aplikovat i v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, neboť základní úvaha aplikovaná v tomto případě je použitelná i v tomto řízení).

Krajský soud se tedy ve smyslu zmíněné judikatury nejprve zabýval otázkou, zda existuje některá z výše zmíněných výjimek ve vztahu k aplikaci dispoziční zásady, tj. zda je

dán důvod pro to, aby soud aplikoval některou z výše uvedených výjimek. V této souvislosti dospěl krajský soud k závěru, že žalované rozhodnutí netrpí vadou uvedenou v ust. § 76 odst. 1 písm. a) s.ř.s., žalované rozhodnutí není nicotné (§ 76 odst. 2 s.ř.s.) a rovněž se nejedná o zmíněné další případy průlomu do dispoziční zásady. Proto se krajský soud dále zaměřil na přezkoumání žalovaného rozhodnutí v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s.ř.s.).

V dané věci uplatnil žalobce žádostí ze dne 26.1.2012 požadavek na úpravu důchodu s prokázáním vykonané dvouleté výdělečné činnosti za rok 2011 a 2010, přičemž o této žádosti bylo rozhodnuto rozhodnutím správního orgánu I. stupně dne 27.2.2012. Starobní důchod přiznaný žalobci rozhodnutím ze dne 23.3.2011, od 1.1.2010 byl přepočten dle platného ust. § 34 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění a byl zvýšen od 1.12.2012 podle ust. § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění o 138,-- Kč měsíčně. Toto rozhodnutí napadl žalobce námitkami ze dne 5.4.2012, ve kterých v podstatě uplatnil stejné námitky jako v žalobě, když tvrdil, že při shodné výši vyměřovacích základů dochází při přepočtu výše důchodu pracujících důchodců ke stejnému zvýšení bez ohledu na to, jakou odvede důchodce – pojištěnec sumu na sociální pojištění. Žalobce nesouhlasil s tím, že platil jako osoba výdělečně činná a pracující důchodce vysoké pojištění z nových příjmů, avšak tyto se již nezapočítávají do výše důchodu. Pokud se vychází při úpravě důchodu z původních částek, z nichž byl vypočten důchod, pak by dle žalobce pojistné mělo být určeno z těchto původních příjmů a ne z aktuálně dosahovaných.

Vzhledem k tomu, že žalobce uplatnil v žalobě v podstatě stejné námitky jako v opravném prostředku (námitkách) proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně, bylo pro posouzení věci podstatné, jakým způsobem se s těmito námitkami vypořádala žalovaná. Krajský soud rozhodující ve správním soudnictví totiž není další, třetí instancí, ve správním řízení, tedy není správním orgánem, který by byl povinen opětovně se zabývat žalobními námitkami, které žalobce uplatnil ve stejném rozsahu a stejným způsobem i v žalobě.

Dále je nutné konstatovat, že totožné námitky jako ve shora uvedených žalobních bodech, uplatnil žalobce v podstatě v námitkách proti výše uvedenému rozhodnutí ČSSZ. Pro zhodnocení zákonnosti žalovaného rozhodnutí je podstatné, jakým způsobem se s těmito námitkami vypořádal žalovaný správní orgán. Soud ve správním soudnictví by se totiž v takovém případě nemohl vyjadřovat k námitce, kterou uplatnil žalobce již v opravném prostředku proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně takovým způsobem, že by nahrazoval činnost správního orgánu, který o něm rozhoduje. Krajský soud není další, třetí instancí ve správním řízení. V případně drobných odchylek, tj. jestliže krajský soud se zcela neztotožní s tím, jak se žalovaný vypořádal s námitkami, může pouze korigovat právní názor, o který se opírá žalované rozhodnutí (srov. rozsudek NSS ze dne 28.7.2009, čj. 8Afs 51/2007-87). Zároveň je nutné připomenout, že pokud žalobce uplatní stejným způsobem námitku v opravném prostředku, tak i v žalobě, v takovém případě nemůže soud ve správním soudnictví zcela změnit právní názor žalovaného správního orgánu, tedy uvést k uvedené námitce jiný právní názor, než žalovaný v napadeném rozhodnutí, protože by se jednalo o změnu právního názoru tohoto správního orgánu. Podstatná změna právního názoru odvolacího orgánu (v dané věci orgánu rozhodujícího o obdobném opravném prostředku, tj. o námitkách, soudem ve správním soudnictví by mohla vést k nezákonnosti rozhodnutí soudu

(srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 18.10.1999, sp.zn. IV. ÚS 279/99). Proto krajský soud se musel v dané věci zaměřit v případě výše zmíněných námitek totožných s námitkami uvedenými v žalobních bodech pouze na to, zda se s nimi žalovaný vypořádal tak, že jeho rozhodnutí je přezkoumatelné, tj. je srozumitelné a obsahuje dostatek důvodů rozhodnutí, čili netrpí vadou uvedenou v ustanovení § 76 odst. 1 písm.a) s.ř.s. V případě takové vady by totiž musel soud, jak již výše bylo uvedeno, zrušit bez žalobní námítky, tedy ex officio, žalované rozhodnutí.

Žalovaná se vypořádala s uvedenými námitkami žalobce následujícím způsobem:

Podle ust. § 34 odst. 4 zdp se výše procentní výměry starobního důchodu stanovená podle odst. 1 zvyšuje pojištěnci, který splnil podmínky nároku na starobní důchod podle § 29 odst. 1 nebo 3 a po vzniku nároku na tento důchod vykonával výdělečnou činnost a pobíral přitom starobní důchod v plné výši, za každých 360 kalendářních dnů této výdělečné činnosti o 0,4 % výpočtového základu.

Citované ustanovení bylo do zdp vloženo zákonem č. 306/2008 Sb. s účinností od 1.1.2010. Jeho účelem je rozšíření možnosti postupného odchodu z ekonomické aktivity spočívající v tom, že umožňuje souběh výdělečné činnosti po dosažení důchodového věku a pobírání starobního důchodu v plné výši s možností stanovit výši procentní výměry s přihlédnutím k této výdělečné činnosti. Před 1.1.2010 zákon podobnou možnost vůbec nepřipouštěl. Při zvýšení procentní výměry důchodu se vychází z výdělků, z nichž byl vyměřen již vyplácený důchod. Výše vyměřovacích základů a odvedeného pojistného v období pobírání starobního důchodu skutečně není podstatná.

Dále žalovaná uvedla ve svém rozhodnutí způsob výpočtu předmětného zvýšení starobního důchodu včetně citace platné právní úpravy.

Uvedené závěry žalované považuje soud za přezkoumatelné, s dostatkem důvodů pro odůvodnění výroku rozhodnutí. Protože žalobce v žalobě navrhl, aby soud přerušil řízení a předložil celou věc k Ústavnímu soudu z důvodu, dle názoru žalobce, rozporu platné právní úpravy, na základě které bylo v dané věci rozhodnuto, s článkem 1 a článkem 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, považoval krajský soud za nutné k tomuto návrhu sdělit následující skutečnosti:

Podle článku 1 Listiny základních práv a svobod, lidé jsou svobodní a rovni v důstojnosti i právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcižitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné.

Podle článku 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy, pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.

Jistě nelze zpochybňovat zásadu rovnosti uvedenou v článku 1 Listiny základních práv a svobod. Rovněž je jasné, že článek 3 odst. 1 v podstatě koncipuje zákaz diskriminace na

jedné straně a odmítnutí privilegií na straně druhé, přičemž ve své podstatě tento zákaz konkretizuje obecný princip rovnosti vyjádřený v článku 1 Listiny základních práv a svobod.

Nelze ovšem přehlédnout, že rovnost je kategorie relativní, jež vyžaduje odstranění neodůvodněných rozdílů. Zásadě rovnosti v právech podle článku 1 Listiny základních práv a svobod je potřeba rozumět tak, že právní rozlišování v přístupu k určitým právům nesmí být projevem libovůle, neplyne z ní však závěr, že by každému muselo být přiznáno jakékoliv právo. Určitá zákonná úprava, která zvýhodňuje jednu skupinu či kategorii osob oproti jiným, nemůže být sama o sobě označena za porušení principu rovnosti, když zákonodárce má určitý prostor k úvaze, zda takové preferenční zacházení zakotví (srov. nález Ústavního soudu sp. zn. PL.ÚS 15/02). V dané věci žalobce přehlédl, že je nutné aplikovat ještě jiné ustanovení Listiny základních práv a svobod, které je nutné vnímat v kontextu s citovanými články této Listiny.

V dané věci se jedná o právo žalobce na hmotné zabezpečení ve stáří, o kterém se zmiňuje článek 30 Listiny základních práv a svobod.

Podle článku 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, občané mají právo na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří a při nezpůsobilosti k práci, jakož i při ztrátě živitele.

V souvislosti s výše uvedeným výkladem a s přihlédnutím ke znění článku 30 Listiny základních práv a svobod nelze uvedené právo žalobce vykládat tak, že jeho nárok na příjem musí odpovídat výši těch prostředků, které do systému důchodového pojištění vložil.

Krajský soud shledal platnou právní úpravu, podle které bylo v dané věci ve správním řízení rozhodnuto, za ústavní, když naopak neshledal důvody, pro které by musel řízení přerušit a věc předložit Ústavnímu soudu.

Krajský soud dospěl k závěru, že žaloba byla nedůvodná a proto ji musel zamítnout (§ 78 odst. 7 s.ř.s.).

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1 a 2 s.ř.s., podle něhož neúspěšný žalobce neměl právo na náhradu nákladů řízení a úspěšné žalované toto právo ze zákona nepřísluší.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje,

v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Pardubicích dne 20.11.2012

JUDr. Jan Dvořák, v.r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
Vladimíra Píchová